

Bevarandeplan för Natura 2000-området Rååns dalgång SE0430109

Rååns dalgång, Foto: Alexander Regnéér

Grunduppgifter om Natura 2000-området Rååns dalgång

Län:	Skåne
Kommun:	Helsingborg
Läge:	Söder om Helsingborg längs Råån mellan Råå och Gantofta
Markägare:	Helsingborgs stad och enskilda
Areal:	48,9 ha
Skyddsform:	Naturreseptat, Rååns dalgång, 1998-12
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 1998-01. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12. SAC fastställt av Regeringen 2011-03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21.
Reviderad:	2018-10.

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen. Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter. Tillstånd krävs alltid för åtgärder som riskerar att påverka dessa arter negativt. *Typiska arter* är indikatorarter vars förekomst

indikerar gynnsamt tillstånd för en utpekad naturtyp. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss naturtyp. Arter kan vara både typiska och karaktäristiska. *Prioriterade arter* och naturtyper är de arter/naturtyper som är utpekats som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter och naturtyper som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten eller naturtypen ska få gynnsam bevarandestatus. Röddlistade arter är en sammanställning av arters status när det gäller risk att dö ut inom ett lands gränser. En nationell *rödlista* publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för denna bevarandeplan förtecknad i boken *Röddlistade arter i Sverige 2015*. *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *Ågp-arter* är hotade arter med ett särskilt åtgärdsprogram för att förbättra artens överlevnadsmöjligheter.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

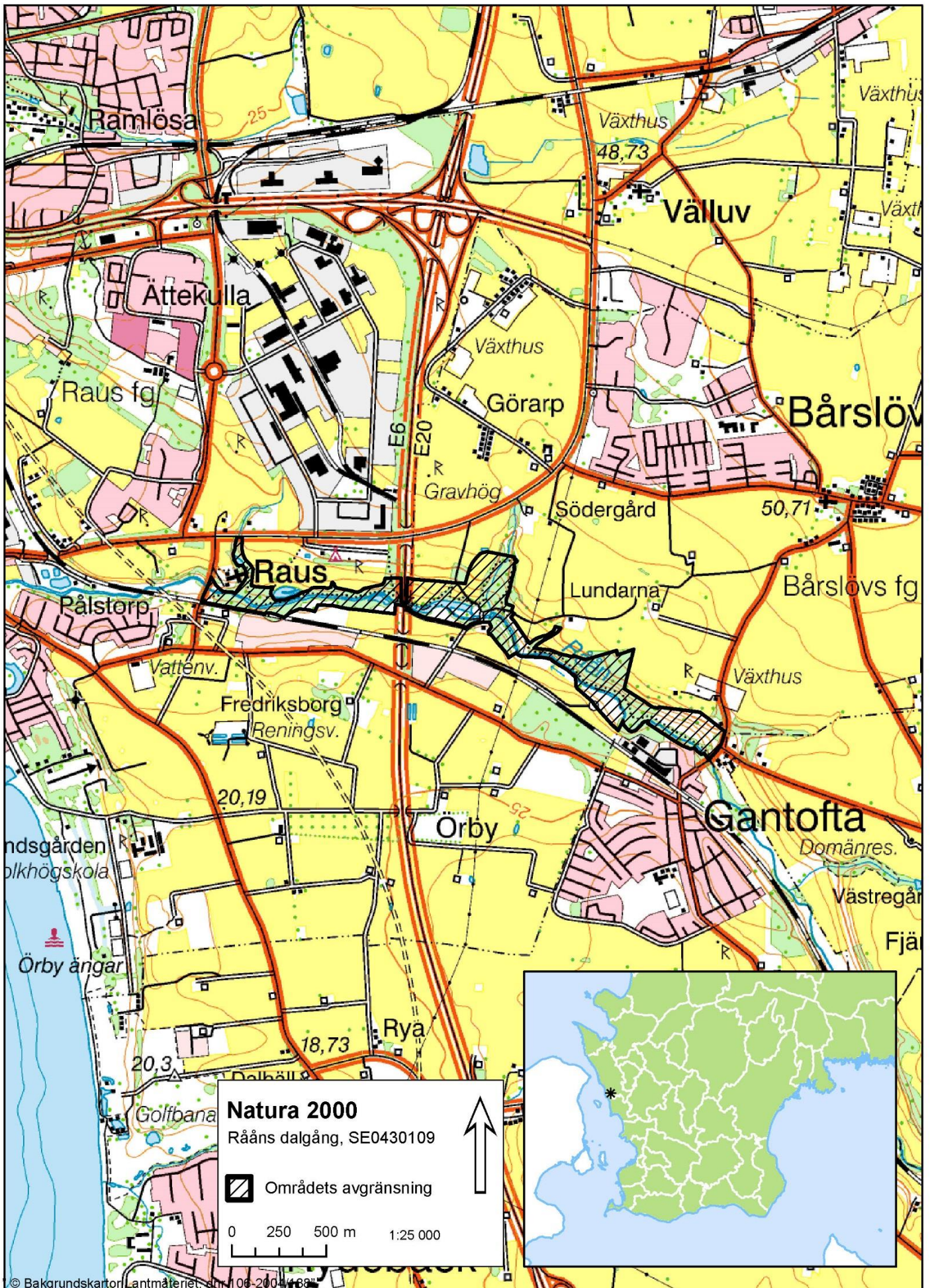
Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller
telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	9
Naturtyper	9
Natura 2000 – arter.....	11
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	11
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	13
Skydd och reglering.....	14
Prioriterade bevarandeåtgärder	14
Restaureringsåtgärder	14
Löpande skötsel	15
Uppföljning	15
REFERENSER.....	15
BILAGOR	15
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	16
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	17
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	18
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	19

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Rååns dalgång utgörs av det kommunala naturreservatet Rååns dalgång som sträcker sig längs med Råån i ungefär 5 km, mellan Råå och Gantofta. Dalgången är uteroderad efter den senaste istiden och ligger i en nordvästligsydostlig förkastningslinje. Berggrunden är från Jura-perioden (Rät-Lias) och överlagras av morän med inslag av lera.

Spåren av långvarig bosättning runt dalgången är många, vilket inte minst de många ättehögarerna från bronsåldern vittnar om. Den medeltida kyrkan i Raus, ett gammalt vadställe, stenbroar samt en pestkyrkogård är andra spår. Vid Görarpsmälla finns rester av en vattenmølla som troligen fanns här redan på 1600-talet. Genom lantmåteribeskrivningar från början av 1700-talet är det känt att mycket av dalgången då bestod av ängsmarker (stubbskottängar), medan sluttningarna och de omgivande plåtarna utgjordes av fäladsmark. I dalgången växte vid denna tidpunkt bok, ek och småvuxen al.

I sluttningarna växer en lundartad ädellövskog med främst ask, alm och ek samt näringskrävande växter som exempelvis tvåblad och vårlök. Fågellivet i området är rikt med arter såsom forsärla, mindre hackspett, sommargylling och sporadiskt även kungsfiskare. Skogsmård, iller, hermelin och småvessla förekommer. Räv, vildkanin, fälthare, rådjur och grävling är allmänna. Utter förekom i Råån så sent som på 1950-talet.

Området är mycket viktigt för det rörliga friluftslivet med vandringsstigar på båda sidorna av Råån.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till skötselplanen för naturreservatet Rååns dalgång.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Rååns dalgångs naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)		4,4	4,4
Bokskog av Asperulo-Fagentum-typ (9130)		1,3	1,3
Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)		7,6	7,6
*Alluviala lövskogar med <i>Alnus glutinosa</i> eller <i>Fraxinus excelsior</i> (91E0, 9750)		4,2	4,2
Ek-alm-ask-blandskog längs vattendrag (91F0, 9760)		1,1	1,1
Total areal naturtyper		18,5	
Total områdesarean		48,9	
Natura 2000-arter	Bevarandestatus		
♦ Större vattensalamander <i>Triturus cristatus</i> (1166)	Fullgod		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
♦ ny art/naturtyp som inte är beslutad av Regeringen			

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena är naturtyperna kalkrika oligo-mesotrofa vatten med bentiska kransalger (3140), vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260) och ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160).

Motivering:

Området karakteriseras av en mindre å, Råån, och en dalgång med relativt branta sluttningar med flertalet mindre biflöden. Jordmånen är rik på kalcium och lera vilket ger goda förutsättningar för en frodig flora. Ån hyser en rik och intressant fiskfauna bestående av bl.a grönling (*Barbatula barbatula*) och öring (*Salmo trutta*). Alluvial skog dominerar strandkanten. Tidigare nyttjades delar av skogen som trädbevuxna hö-ängar. Området har en viktig funktion som en tillflyktsplats för fåglar och däggdjur i ett annars kraftigt brukat landskap.

Bevarandemål

Areal

Arealen av vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260) ska vara minst 4,4 hektar. Arealen av bokskog av Asperulo-Fagentum-typ (9130) ska vara minst 1,3 hektar. Arealen av ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160) ska vara minst 7,6 hektar. Arealen av alluviala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior* (91E0, 9750) ska vara minst 4,2 hektar. Arealen av ek-alm-ask-blandskog längs vattendrag (91F0, 9760) ska vara minst 1,1 hektar.

Strukturer och funktioner m.m. – limniska miljöer

Den hydrologiska regimen ska vara naturlig. Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Strandzonen ska präglas av en återkommande störning i strandzonen med periodvis blottlagda stränder och en årlig kortskottsvegetation (t ex vågerosion, ishyvling, bete etc.). Det ska finnas sträckor som präglas av erosion och sedimentation (meandring) som skapar blottlagd jord/strandzon och strandbrinkar. Det ska finnas effektiva passager för (djur, växter, sediment och organiskt material) till anslutande vattensystem och svämplan. Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen. Vattenkvaliteten ska vara god. Syrgashalten ska vara god. Halten av näringsämnen ska vara naturlig för naturtyperna. Försurning ska inte förekomma. Vattendraget ska vara naturligt eller naturliknande med avseende på rätning och rensning samt innehålla naturliga strukturer. Följande strukturer ska

finnas området i allmän utsträckning: strandbrinkar med blottade branter, sandstränder (minerogena stränder), bäckraviner och död ved.

Strukturer och funktioner m.m. – terrestra miljöer

Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongsvis ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: al; ask; bok; ek. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd; död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar; träd med socklar; träd med hackspettsbohål; gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Igenväxningsvegetation ska inte tillåtas förekomma/dominera i botten-, fält- eller buskskiktet.

Typiska arter

Typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer inom Natura 2000-området.

Natura 2000-arter

Större vattensalamander *Triturus cristatus* (1166) ska finnas i ett livskraftigt bestånd.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)

Råån är klassad som naturtypen vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260). Råån meandrar naturligt större delen av sträckan. Vid ett ställe finns ett dämme vid ett tidigare kraftverk. Här finns en laxtrappa så att vandrande fisk, så som grönling, nejönöga och lax, kan ta sig längre upp i ån. Flodkraftan har tidigare funnits i ån men numera finns signalkraftan etablerad i Råån. Fågellivet utgörs av bl.a. häckande forsärla och kungsfiskare. Rååns meandring ger upphov till naturliga erosionsytor med ibland branta bankar. Det lilla fall som finns ger upphov till både lugnt vatten och mer strömmande vatten vilket ger en divers fauna och flora. Vid lågvatten blottas ibland sandbankar. Meandringen och de varierande strömförhållandena ger upphov till en varierad bottenstruktur med både dyg botten och lekbottnar för bl.a. öring. Inom Natura 2000-området finns fler vandringshinder, både partiella och definitiva vandringshinder. Närmast ån finner man mycket al och ask som skuggar ån och ger förutsättningar till ett rikt insektsliv i vattnet.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus till följd av bl.a. hög näringsbelastning.

Boskogh av Asperulo-Fagentum-typ (9130)

Boskogen som finns i den västra delen nära Raus kyrka utgörs av naturtypen boskogh av *Asperulo-Fagentum*-typ (9130). Trädskiktet domineras av bok och har inslag av ask, lönn, sälg och vårtbjörk. Området saknar mer eller mindre ett buskskikt. Fältskiktet är sparsamt med växter såsom blekbalsamin och nejlikrot. Andra arter som dokumenterats är skogsbingel och skuggsprötmossa. Området genomkorsas av ett antal stigar.

Den tvåskiktade skogen har en medelålder på 51-75 år. Det finns måttligt (5-15 m³/ha) med död ved. Det finns tydlig påverkan av sentida skogsbruk. Det finns tecken som visar på tydlig påverkan från äldre kontinuerligt skogsbruk på platsen under en längre tid.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus till följd av brist på intern dynamik och struktur, pga. likåldrighet och brist på äldre träd.

Ek-avenboskogh av buskstjärnblomma-typ (9160)

I den östra delen av området finner man ett större område som domineras av ek. Trädskiktet domineras av stora ekar varav en del är vidkroniga (dock ej som spärrgreniga ekar i en betesmark). Buskskiktet är rikt med bland annat fläder, hagtorn, hallon, hassel, hägg, kaprifol och rönn. Fältskiktet är sparsamt med växter såsom harsyra och liljekonvalj. Andra arter som dokumenterats är buskstjärnblomma, getrams, skogsbingel, grå skärelav och gulpudrad spiklav.

Den tvåskiktade skogen har en medelålder på 126-175 år. Det finns rikligt (15–40 m³/ha) med död ved, som utgörs av grov död ved, ädellövträd med grova döda delar och torraka/torrstubbar. Grova träd är tämligen allmänna (2-10/ha) och gamla träd är tämligen allmänna (2–10/ha). Det finns tecken som visar på svag-måttlig påverkan från äldre kontinuerligt skogsbruk på platsen under en längre tid.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus till följd av likåldrighet i beståndet.

Alluviala lövskogar med Alnus glutinosa eller Fraxinus excelsior (91E0, 9750)

Närmast Råån finner man låglänta alkärr som vid högvatten översvämmas av ån. Flertalet av alkärren är mycket avlånga och endast några meter breda. Många alar är flerstammiga och innehåller gott om död ved. Förutom al finner man även träd och buskar av ask, hägg, fläder och salix. Fältskiktet är förhållandevis sparsamt med växter såsom älgört och den invasiva arten jättebalsamin. Där jättebalsaminen har etablerat sig förekommer inget annat. Bestånd av al utmed åkanten hävdades i äldre tid som stubbskottsängar vilket har resulterat i socklar på 1-2 meter i diameter och med upp till tio kraftiga stammar på varje sockel.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus till följd av utbredning av jättebalsamin.

Ek-alm-ask-blandskog längs vattendrag (91F0, 9760)

Längs Råån förekommer även blandlövskog som åtminstone delvis översvämmas vid högvatten. Trädskiktet har tidigare dominerats av alm men samtliga almar har fått almsjukan och är på utgående. Föryngring sker främst av ask. I buskskiktet förekommer bland annat hallon. I fältskiktet finner man bland annat gräs såsom hässlebrodd och lundelm.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus till följd av avsaknad av nyckelträd.

Natura 2000 – arter**Större vattensalamander *Triturus cristatus* (1166)**

Större vattensalamander lever större delen av sitt liv på land, och hittas egentligen bara i vatten under lek- och larvperioden. På land tycks den ha väldigt specifika val av livsmiljö, t.ex. murkna trädstammar och stubbar, smågnagargångar, under mossbeklädda stenar och i blockterräng. Vanligen finns de i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men de påträffas sällsynt även på öppen mark, t.ex. i fuktiga hagar med högvuxet gräs.

I vatten lever den i vattensamlingar som är permanenta och solbelysta, och finns sällan i vattensamlingar som är mindre än 10 meter i diameter och/eller grundare än 0,5 meter. Lekvatten bör vara fiskfria, för larverna är utsatta för en stark predation från dessa. Dessutom innebär frånvaron av fisk att det finns mer föda i form av fler evertrebrater i vattnet. Det är viktigt att det finns lämpliga habitat på land nära lekvatten, för studier har visat att en majoritet av individerna i en population sällan vandrar längre än 100 meter från vattnet.

Flertalet observationer av större vattensalamander har gjorts i området de senaste åren. Både honor och hanar har påträffats. Majoriteten av fynden har utgjorts av simmande individer, i en damm och i ett alsumpkärr.

Arten har fullgod bevarandestatus i området.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

Limniska miljöer

- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i sjö och/eller vattendrag, försurning eller eutrofiering. Rensning, dikning, muddring eller breddning av vattendragen och eller sjöar i området. Förändring av områdets hydrologi kan negativt påverka större vattensalamander.
- Utfiskning av fiskebeståndet.
- Om avmaskningsmedel används på betesdjuren så bör de betesmarker som ligger nära ån ej användas förrän tidigast 14 dagar efter avmaskning. Avmaskningsmedlen bryts inte ner helt utan följer med spillningen ut och kan dels vara giftiga för alla dynglevande insekter, dels är de mycket giftiga för fiskar och andravattenlevande organismer. När det ligger nära Natura 2000-områden med vatten är det extra viktigt med ett par veckors karens.
- Tillförsel av främmande giftiga eller reproduktionsstörande ämnen såsom tungmetaller och hormoner.
- Exploatering av strandområdet. Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Vattenreglering och vandringshinder i vattendragen.
- Nedfall av luftföroreningar och användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Av människan skapade hinder i vattendragen, både i området och i omkringliggande områden.
- Läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark kan påskynda eutrofiering (övergödning).
- Intensiv växtodling i strandzonen ökar risken för erosion samt läckage av växtnäring och bekämpningsmedel. Rensning av diken kan orsaka grumling.
- Upphörd hävd och/eller skogsplantering på anslutande betesmarker ökar igenväxningstakten i strandzonen.
- Vattenuttag under lågflödesperioder kan innebära kraftigt sänkta vattennivåer, temperaturhöjning och syrgasbrist.
- Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrens-förhållanden, sprida smitta och/ eller orsaka genetisk kontaminering. Införande av signalkräfter eller främmande fisk som inte förekommer naturligt i de akvatiska miljöerna. Invasiva arter är ett hot mot större vattensalamander.
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till det naturliga produktionsförmåga ändrar konkurrensförhållandena och kan påverka artsammansättningen.

- Infrastrukturanläggningar kan orsaka grumling och utsläpp av miljöfarliga ämnen i diken och vattendrag uppströms. Broar och vägtrummor över in- och utflöden kan orsaka vandringshinder.
- Skogsbruk i tillrinningsområdet; avverkning, körning, markavvattning och skyddsdikning ökar avrinningen och därmed risken för erosion och läckage av bl.a. humusämnen och partiklar. Ökad andel barrträd i närområdet ändrar markkemi och förändrar landskapsbilden.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet riskerar att försämra vattenkvaliteten.
- Utsläpp från enskilda avlopp, hushåll, faciliteter och campingboende, t.ex. husbilar eller husvagnar, inom och utanför området.
- För intensiv beteshävd, speciellt i de öppna naturtyperna omkring de vattendrag där större vattensalamander finns.

Terrestra miljöer

- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Avverkning av skog inom området eller i omkringliggande områden.
- Brist på föryngring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i skogen.
- Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Produktionsinriktat skogsbruk i, och ofta även i anslutning till ett objekt. Skogsbruket leder till att värdefulla element och strukturer försvinner, samt även leda till uttorkning genom ändrade markförhållanden och hydrologi. Det innebär i sin tur att många arter knutna till naturtypen, har svårt att överleva. Slutavverkningar innebär också en fragmentering av naturtypen.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Brist på naturliga störningar i skogen.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Nedfall av luftföroreningar. Luftföroreningar kan bl.a. drabba amfibiepopulationer negativt.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Spridning av invasiva arter.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker

inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Skydd och reglering

Natura 2000-området Rååns dalgång är skyddat som naturreservat sedan 1998.

Man får inte bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, silt, lera, matjord eller torv, man får inte använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, man får inte avleda eller leda bort vatten annat än för planerade våtmarker, man får inte tillför växtnäringssämnen (naturlig gödsel, handelsgödsel, rötslam) eller jordförbättringsmedel utom på åkermark.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Återställande av lekbottnar, fria vandringsvägar för fisk och underhåll av vandringsvägar är prioriterade åtgärder för Råån med biflöden. Inom naturtypen 9760 bör viss röjning genomföras för att gynna ängsflora samt borttagning av jättebalsamin. Inom naturtypen 9750 ska vart 20:e-30:e träd/stamgrupp (al) avverkas ner till roten. Se skötselplan för detaljer.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplan

Löpande skötsel

- Se skötselplan

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens Artfaktablad (1992–2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Narvelo, W. 1998. *Skötselplan för naturreservatet Rååns dalgång i Helsingborgs kommun*. Länsstyrelsen Skåne.
- Nilsson, K. 2005. *Bevarandeplan för Natura 2000-område Rååns dalgång*. Länsstyrelsen Skåne.
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Skogsstyrelsen, *Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsen. 2000.
- Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

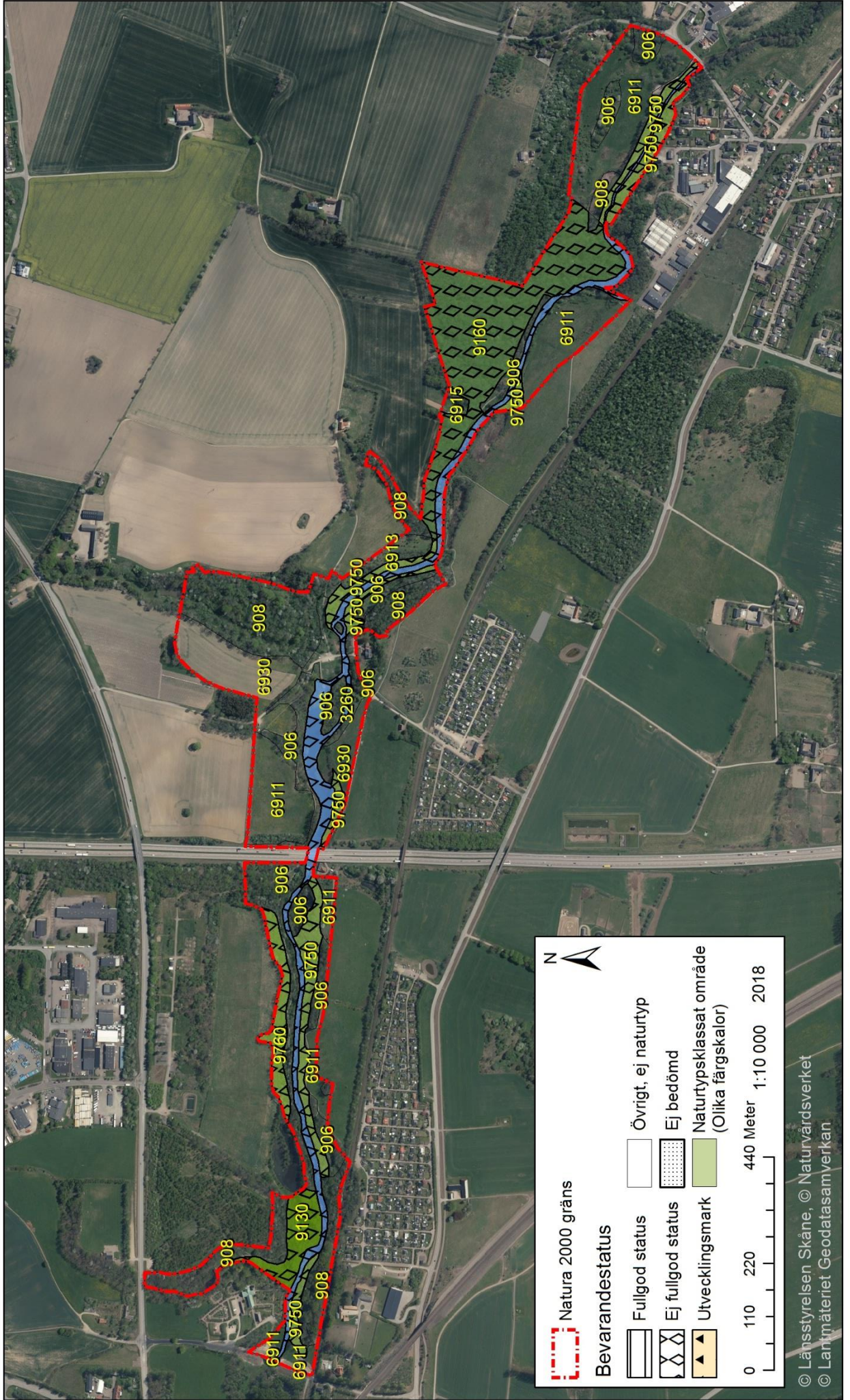
Planförfattare: Kristian Nilsson

Senast reviderad 2018-10-24 av Erik Fridolf

Bilaga 1. Natura 2000-området Rååns dalgång, SE0430109 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

- 3260 - Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor
- 9130 - Bokskog av Asperulo-Fagetum-typ
- 9160 - Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ
- 9750 - Alluviala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior*
- 9760 - Ek-alm-ask-blandskog längs vattendrag

Icke-naturtyper

- 906 - Triviallövskog (>70% triviallöv)
- 908 - Triviallövskog med ädellövslag (>70% löv och 20-50% ädellöv)
- 6911 - Öppen kultiverad betesmark
- 6913 - Trädbärande kultiverad betesmark
- 6915 - Fuktäng
- 6930 - Åker

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
	Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	F
	Borstsäv	<i>Isolepis setacea</i>	EN
	Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	NT
	Grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	F
	Månviol	<i>Lunaria rediviva</i>	NT
	Naverlönn	<i>Acer campestre</i>	CR
	Tvåblad	<i>Neottia ovata</i>	F
Insekter	Almsnabbvinge	<i>Satyrrium w-album</i>	NT
	Boktigerfluga	<i>Temnostoma meridionale</i>	NT
	Mindre bastardsvärmare	<i>Zygaena viciae</i>	NT
	Ribbsvampslända	<i>Sisyra dalii</i>	NT
	Sexfläckig bastardsvärmare	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT
Svampar	Almkrämsskinn	<i>Granulobasidium vellereum</i>	NT
	Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT
	Stor sotdyna	<i>Camarops polysperma</i>	NT
Fåglar	Brun kärrhök	<i>Circus aeruginosus</i>	F
	Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU, F
	Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU, F
	Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU, F
	Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT, F
	Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU, F
	Strömstare	<i>Cinclus cinclus</i>	F
	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT, F
Fiskar	Bäcknejonöga	<i>Lampetra planeri</i>	B2
	Flodnejonöga	<i>Lampetra fluviatilis</i>	B2, B5, ÅGP
	Havsnejonöga	<i>Petromyzon marinus</i>	NT, B2, ÅGP
	Lax	<i>Salmo salar</i>	B2, B5
	Ål	<i>Anguilla anguilla</i>	CR
Kräftdjur		<i>Proasellus coxalis</i>	EN
Däggdjur	Iller	<i>Mustela putorius</i>	F, B5
Grod- och kräldjur	Mindre vattensalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	F
	Större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>	F, B2, B4
	Vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	F, B5
	Vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>	F
	Vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	F

Bevarandeplanen för Rååns dalgång

Syftet med Natura 2000-området Rååns dalgång i Helsingborgs kommun är att bevara den värdefulla Rååns med biflöden samt omkringliggande lövskogsbestånd. Området hyser en rad ovanliga och hotade arter, som ål och större vattensalamander.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane